

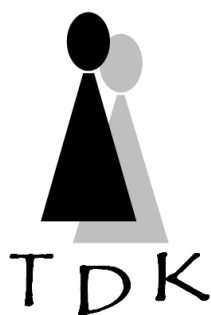
TDK – dolgozat

szerző: Scheller György

A Stop Online Privacy törvényjavaslat elemzése

Tudományos Diákköri Dolgozat

Konzulens: Dr. Mike Károly (adjunktus)



Scheller György

Budapesti Corvinus Egyetem

Közgazdaságtudományi Kar

Alapképzés

Közszolgálati szak

III. Évfolyam

2012. március 26.

Absztrakt

A szerzői jogok interneten való áthágására tett kísérletek gyakorlatilag az internet kialakulásával egy időben jelentek meg és a mai napig éreztetik hatásukat az intellektuális javak termelőinek megnyilatkozásaiban. Ezen problémák megoldására tesznek kísérletet az új szabályozások, akár csak az Amerikai Egyesült Államokban nemrég benyújtott Stop Online Piracy Act nevű törvényjavaslat.

Dolgozatomban a napjainkban legtöbbet használt szerzői jogokat sértő szolgáltatások kialakulásának és hétköznapi használatának felvázolásán keresztül vizsgálom ezen törvényjavaslat létjogosultságát. Arra keresem a választ, hogy a törvényjavaslat vajon egy jó szabályozás betartatását segíti elő, vagy egy eleve kedvezőtlen koncepciót igyekszik védelmezni. Az elemzés során a szerzői jogok közgazdasági elméletének szemszögéből vizsgálom a törvényjavaslatot.

Tartalomjegyzék

1 BEVEZETÉS 5

1.1 A szerzői jog fogalma	6
1.2 A közgazdasági érvelés	6
1.3 Potyautas magatartás és a szellemi javak előállítása.....	6
1.4 Hálózati externáliák.....	7
1.5 A lock-in hatás és a hasznot hozó illegális használat.....	8
1.6 Alternatíva a szerzői jogra.....	10
1.7 A díjazási rendszer lehetséges hátrányai	11
1.8 Innovációs szempontok	11

2 A SZERZŐI JOGSÉRTÉSEKRŐL ÁLTALÁBAN 13

2.1 Szerzői jogsértések az interneten	15
2.2 A fájlcsere.....	15
2.3 A szerzői jogsértések ellen való fellépés.....	17

3 STOP ONLINE PIRACY ACT 18

3.1 Digital Millennium Copyright Act	18
3.2 Érvelés a DMCA értelmezése mögött.....	19
3.3 A SOPA vitatott részei	21
3.4 A szigorító intézkedés hatásai	23
3.5 Konklúzió	24

Bevezetés

Az internet megjelenésével új lehetőségek teremtődtek az élet számos területén. Köztük olyan lehetőségek is, amelyek sokban megkönnyíthetik a huszonegyedik század emberének életét; illetve olyanok, amelyek akár hátrányba is hozhatják. A jog feladata, hogy válasszal szolgáljon az olyan helyzetekre, ahol a különböző szereplők érdekellentétbe kerülnek egymással.

Az internet által teremtett lehetőségek számos olyan helyzetet szültek, amelyekre előtte nem volt példa és ebből kifolyólag a jog sem rendelkezett ezek kezelésére alkalmazható eszköztárral, illetve vitás kérdések alakultak ki azzal kapcsolatban, hogy a jog már létező rendelkezéseit hogyan kell alkalmazni a gyakorlatban.

Hiába voltak a jognak olyan rendelkezései is, amelyek bizonyos esetekben akár teljesen egyértelmű útmutatással is szolgáltak, ha a megváltozott környezetben ezeknek a rendelkezéseknek nagy mértékben megnehezedett a kikényszeríthetősége. Természetesen nem is várhatjuk el a jogtól, hogy az egyik legdinamikusabban változó, legtöbb újdonságot hozó környezet minden kérdésére rögtön válasza legyen, nem csoda azonban, hogy a jogalkotók új szabályozásokban keresik a megoldást.

Ez a jelenség kiváltképp igaz a szerzői jogra, hiszen amint azt napjaink jogalkotása is mutatja ezen kérdéskörben még mindig nincs minden terület lefedve és még mindig akadnak megoldatlan problémák. A szerzői jogok interneten való áthágására tett kísérletek, gyakorlatilag az internet kialakulásával egy időben jelentek meg és a mai napig éreztetik hatásukat az intellektuális javak termelőinek megnyilatkozásaiban. Ezen problémák megoldására tesznek kísérletet az új szabályozások, akár csak az Amerikai Egyesült Államokban nemrég benyújtott Stop Online Piracy Act nevű törvényjavaslat.

Dolgozatomban a szerzői jogok közgazdasági elméletének áttekintésén, illetve a napjainkban legtöbbet használt szerzői jogokat sértő szolgáltatások kialakulásának és hétköznapi használatának felvázolásán keresztül vizsgálom ezen törvényjavaslat létjogosultságát, arra keresem a választ, hogy a törvényjavaslat vajon egy jó szabályozás betartatását segíti elő, vagy egy eleve kedvezőtlen koncepciót igyekszik védelmezni.

A szerzői jog fogalma

A szerzői jog az intellektuális tulajdonjognak azon ága, amely olyan művekkel foglalkozik, mint például a könyvek, festmények, dalok, vagy a számítógépes programok kifejező részei. **(Gordon és Bone 1999)**

Természetesen a felsorolást lehetne még bővíteni, de kétséggel ezek a fő kategóriák esnek a szerzői jog szabályozása alá, ezen alkotások védelmét tűzték ki célul a szerzői jog pártolói. Védelem alatt pedig nem mást kell érteni, mint ezen alkotások másolásának tiltását, amelynek kikényszerítési költségei nagyok és sok esetben nehezen ellenőrizhető a betartásuk. A dolgozat további részében azt vizsgálom, hogy, honnan ered ez a fajta szabályozás, milyen előnyökkel és hátrányokkal rendelkezik, illetve létezik-e valamilyen alternatívája.

A közgazdasági érvelés

A szerzői jog mögött húzódik egyfajta közgazdasági érvelés, ami az intellektuális javak természetéből vezeti le a szabályozás szükségességét. Ennek alapján találhatunk olyan érveléseket, amelyek az intellektuális javakat úgynevezett „kvázi-közjóságnak” nevezik, mivel a fogyasztásukból a piac hagyományos eszközeivel nem zárhatóak ki fogyasztók, illetve nem rivalizálnak értük. **(Gordon és Bone 1999)**

Nem kizárhatóak a fogyasztók a fogyasztásból, mivel – a szerzői jogok híján – relatíve alacsony áron hozzájuk juthat bárki, ha a másolásuk költsége alacsony, és nem rivalizálnak értük, mivel a művek gyakorlatilag korlátlan példányban másolhatóak, ezért nincs szükség arra, hogy versengjenek értük. Ezen tulajdonságok alapján valóban leginkább a közjavakkal mutatnak hasonlóságot. Ahhoz, hogy megértsük a szabályozásukkal kapcsolatos kérdéseket talán nem árt, ha megvizsgáljuk milyen tulajdonságokkal is rendelkeznek ezek a jóságek.

Potyautas magatartás és a szellemi javak előállítása

A javak ezen csoportját jellemzően az állam állítja elő, mivel általában olyan társadalmilag hasznos jóságekról van szó, amelyeknek az előállítása és fenntartása a magánszektor számára nem kifizetődő. Ennek klasszikus példája a közvilágítás, de tágabb példaként megemlíthető akár a honvédelem is. A közjavak fogyasztásakor megfigyelhető, finanszírozásukat megnehezítő jelenség az úgynevezett potyautas-magatartás. Ez azon

magatartást jelenti, hogy a racionális, önérdékkövető fogyasztók közjavak fogyasztásakor, az azokból szerezhető hasznukat maximalizálni, az előállításuk költségeinek viselésében vállalt részüket pedig minimalizálni szeretnék. Ehhez hasonló a helyzet a szellemi alkotások piacán is. Amennyiben a szellemi alkotásokra nem terjedne ki semmilyen jogi védelem a potyautas magatartás hatására egyre kevésbé lenne megtérülő szellemi tulajdon alkotásával foglalkozni.

Gordon (1992) szerint az intellektuális javak előállítása egyfajta fogolydilemmaként is felfogható, ahol a játékosok arról döntenek, hogy alkotásba kezdjenek, vagy másolják mások munkáját. A játék Nash egyensúlyában senki nem vállalkozik az alkotásra, ezért nem jönnek létre szellemi termékek. A másolás tiltásának az a szerepe, hogy ebből a helyzetből kimozdítsa a szereplőket. A tulajdonjogi szabályozásnak tehát a legfőbb feladata az alkotás és az innováció ösztönzése. Az esetek többségében tehát a szellemi javak másolása általában csak a jogsértők számára jelentenek hasznosságot. Vannak azonban a hagyományos közgazdasági érv kereteit átlépő esetek is, amikor minden újabb használatban lévő termék megemeli az adott jószág értékét a többi fogyasztója számára, ezt a különösen az információs technológiában előforduló jelenséget hálózati externáliának nevezik.

Hálózati externáliák

Ilyen például a telefon esete, ahol minél több ember kezd a telefon használatába, annál nagyobb értéket képvisel a telefon minden egyes azt használó egyén számára. A telefont használók csoportja egy hálózatot alkot, és azzal, hogy csatlakozik a hálózathoz minden egyén externális hasznót teremt a többi felhasználó számára. A telefon klasszikus példáján kívül tudományos munkák értékét is növeli, ha köztudottan többen hagyatkoznak rájuk, illetve egy hírlap értékét, befolyását és a benne elhelyezett reklámok értékét is növeli minél többen jutnak hozzá. A hálózati externáliáknak létezik egy másik típusa, amely sokkal közvetlenebb módon fejti ki hatását. Akkor jelenik meg, amikor a fogyasztók egymással kompatibilis termékeket vásárolnak, mint például egy DOS, Windows, vagy MAC alapú számítógépet és azzal kompatibilis szoftvert. **(Gordon és Bone 1999)**

A jelenség felfedezhető napjaink közösségi oldalain is, hiszen minél több ember válik elérhetővé általuk annál értékesebbek az egyén számára, de hasonló okból idetartoznak a különböző kommunikációs programok is. Emellett ennek a jelenségnek van egy közvetettebb, áttételesebb formája is, amit az alábbi szöveg ír le legjobban.

Egy dinamikus modellben a fogyasztók számítógép platformok közötti döntése befolyásolhatja a kompatibilis szoftverek megvásárlásáról alkotott döntésüket, ami visszahat az adott számítógép platform jövőbeli keresletére. Például, ha a fogyasztók nagyobb hajlandóságot mutatnak a DOS kompatibilis számítógépek vásárlása felé, akkor a programfejlesztő tevékenység terén is megnő a DOS kompatibilis szoftverek aránya. A DOS-ra írt programok szélesedő kínálata arra ösztönzi majd a fogyasztókat, hogy DOS alapú számítógépeket vásároljanak, ami újra visszahat az erre a platformra fejlesztett szoftverek befektetéseibe. (Ugyanakkor a minden újabb felhasználó externális hasznot hoz az adott platform felhasználóinak, hiszen megemeli az azon platformmal kompatibilis szoftverek fejlesztésének határhasznait.) **(Gordon és Bone 1999)**

A Wendy J. Gordon és Robert G. Bone Copyright című 1999-es értekezésének példái és következtetései idejétmúltak tűnhetnek, azonban vessünk csak egy pillantást napjaink okostelefon platformjaira. Az Android, a Windows Phone 7 és az iOS párharcára nagyon hasonló következtetéseket vonhatunk le. Mindegyik platform külön formátumot használ az applikációk kezelésére és a programok széleskörűsége sokat számít egy-egy készülők teljes használhatóságának megítélésekor.

A lock-in hatás és a hasznot hozó illegális használat

A fentiek alapján levonható a következtetés, hogy hálózati externáliák esetén a különböző javakat minden pótlólagosan használó egyén nem csak a többi használó hasznosságát növeli, hanem az adott technológiát fejlesztő vállalat hasznosságát is, hiszen minél többen választják a vállalat termékét, annál jobban megéri a későbbi felhasználók számára ugyanezt a lehetőséget választani és annál jobban megéri a piac számára, hogy ezen technológiára épül, ezzel kompatibilis termékeket hozzon létre. (Ez természetesen még inkább egy ilyen technológia választására ösztönöz és a kör folytatódik.)

Ez viszont egy nagyon érdekes helyzetet teremt, ugyanis ezáltal még azok a felhasználók is akik nem fizetik meg az adott termék árát, hanem illegálisan használják azt több hasznot jelentenek az előállító számára, mintha egy konkurens – esetleg ingyenes – terméket választottak volna. Természetesen, ha egy ilyen fizetős termék mindenki számára egyszerűen, korlátozások nélkül, és ingyenesen rendelkezésre állna, akkor valószínűleg senki nem vásárolná meg azt. Mégis fontos jelenség, mivel következik belőle, hogy egy olyan feltételezett esetben, ahol egy ilyen terméket készítő vállalat másolásvédelmi

technológiák és a jogi szankciók elrettentő erejével képes lenne jelentősen, gyakorlatilag nullára visszaszorítani az adott terméket illegálisan használók számát úgy, hogy ezen intézkedések várható költsége alacsonyabb maradjon, mint a várható hasznosságuk érdekeltté válna abban, hogy bizonyos mértékig lehetőséget hagyjon a potyázásra. Azt gondolhatnák, hogy ezen fejtegetés a valóságtól elrugaszkodott, ilyen jelenséget kiváltó helyzet nem igazán fordul elő, az alább idézet szöveg azonban jól bemutatja, hogy egy nagyon is valós jelenségről van szó.

„A szoftveres világban gyakori jelenség az ún. technológiai lock in, ami gyakorlatilag az egyszer már megtanult, kiismert szoftver lecserélésének és a versenytárs termékhasználatára való átállás nehézségét jelenti. A lock-in és a hálózati hatás együtt komolyan érdekeltté teheti a szoftveres vállalatokat a saját termékeik illegális terjedésében, a nem fizető felhasználók számának növekedésében. Erről ritkán esik szó, de a Microsoft több alkalommal is bejelentette, hogy abban érdekelt, hogy a felhasználók MS-szoftvereket lopjanak, mert később ezeket a felhasználókat fizető vásárlókká lehet konvertálni (McDougall, 2007), s addig is, a kalózfelhasználók tömegei a tényleges eladások motorjául szolgálnak.” (Givon-Mahajan-Muller, 1995 és Takayema, 1994, idézi Bodó, 2011)

Világosan látszik tehát, hogy a piac által is felismert jelenségről van szó, ami kihatással van a nagyvállalatok kalózmásolatokkal szembeni fellépésére is. A szöveg kimondottan kiáll amellett, hogy az illegális felhasználók is fontosak lehetnek egy vállalat számára, ennél azonban még fontosabb lehet az, hogy ne egy másik versenytárs termékét válasszák. Erre szintén a Microsoft szolgáltatja a legjobb példát. A Jeff Raikes, a Microsoft Business Group akkori elnökének a 2007-es Morgan Stanley Technology konferencián elhangzott beszédéből az Information Week magazin által kiragadott részletek is ezt támasztják alá.

Láthatjuk, hogy teljesen tisztában vannak, azzal, hogy leginkább a felhasználók többségének a megnyerése fontos a számukra: "Tudjuk, hogy hosszútávon az alapvető tőke az azokból az emberekből felállított bázis, akik használják a termékeinket." (Jeff Raikes 2007), ugyanakkor nyíltan vállalják, hogy fontos számukra, hogy fenntartsák az illegális használat lehetőségét: "Erőltetni akarjuk a legális használatot, de nem akarjuk addig erőltetni, hogy elveszítsük azt a tőkét, ami a legalapvetőbb ebben az üzletben." (Jeff Raikes 2007) és természetesen ami a legfontosabb az, hogy az illegális piacokon se hagyjanak lehetőséget a nagyobb részesedés megszerzésére a konkurencia termékeinek:

"Ha valakinek illegálisan használják a szoftvereit, akkor azt akarjuk, hogy azok mi legyünk és ne valaki más." (Jeff Raikes 2007)

Ezek alapján levonhatjuk a következtetést, ami szerint, hogy a különböző javak fogyasztása messzemenő hatásokat válthat ki függetlenül attól, hogy jogsértő-e a használat. Láthatjuk azt is, hogy az üzleti szereplők bizonyos esetekben tudatosan építenek az illegális használat lehetőségére. Ebből pedig világos, hogy még a szerzői jog hasznélvezői sem mindig érdekeltek annak betartatásában. Így adódik, hogy megvizsgáljuk, annak a lehetőségét, hogy a szellemi javak másolásának tilalmát egy másik szabályozás is betöltheti-e.

Alternatíva a szerzői jogra

Ha eltekintünk az intellektuális javak tulajdonjogi szabályozásától, akkor azok a fentiek szerint leginkább egyfajta közjóságokként foghatók fel. A közjavak előállításának költségeit azonban az állam kénytelen viselni. Az intellektuális javak ennek ellenére magánkézből vannak, illetve jellemzően a magán szektor állítja őket elő. Ennek a lehetőségét a szerzői jog intézménye teremti meg. Ugyanakkor felmerülhet bennünk a kérdés, ha az intellektuális javak a két fő szempont a kizárhatóság és a rivalizálás alapján inkább hasonlítanak a közjavakhoz, mint a magánjavakhoz, akkor létezik-e olyan alternatíva, ami alapján közjavaként lehetne kezelni őket, azaz az állam vállalná az előállításuk költségeit, vagyis valamilyen módon kompenzálná az alkotók munkáját. Ilyen rendszerről ír Shavell A tulajdonjog közgazdasági elemzése című értekezésében.

Az állami jutalmazás rendszere alapvető alternatívát kínál az információ tulajdonjogához, azzal a módszerrel, hogy az állam díjat fizet az információ alkotójának és köztulajdonba helyezi az elkészült művet. Habár ebben az esetben az állam fizetné meg a szerzők munkáját, így bármely cég számára elérhetővé és kiadhatóvá válna. A díjazási rendszer úgy tűnik rendelkezne a szerzői jogi szabályozás előnyeivel ugyanakkor mellőzné annak hátrányait. Ahogy a tulajdonjogi rendszer, a díjazási rendszer is ösztönzi a szellemi javak alkotását az alkotók jutalmazásával, viszont a tulajdonjoggal szemben az információ optimális mértékű elterjedését eredményezi, mivel az információ köztulajdonban van és így bárki használhatja. Ez az előny abból adódik, hogy a díjazási rendszerben az eladási költségek nem lépik túl a másolás költségét, így az előállított mennyiség a társadalmilag optimális kibocsátást közelíti. **(Shavell 2003)**

Ezek alapján láthatjuk tehát, hogy a szerzői jog szerepére van létező alternatív szabályozás, amely alapvetően nagyobb társadalmi hasznosságot ígér az esetek többségében, természetesen felmerül, hogy ez az állapot milyen költségek mellett előállítható. Habár a díjazási rendszer megoldást kínál a tulajdonjogi szabályozás másolásból adódó problémájára, azonban ennek a rendszernek is akadnak hátrányai.

A díjazási rendszer lehetséges hátrányai

Ilyen hátrány például a szerzők számára kiutalandó jutalom (díjazás) mértékének megállapításának nehézsége, illetve az a lehetőség, hogy egy értékes, hasznos munka, azért nem jöhet létre, mert a pusztán a mű kereslete alapján jutalmazó rendszer nem nyújt akkora kifizetést a szerzőknek, mint amit egyébként a piac az alkotás értéke miatt a viszonylag szűk célközönség mellett is megtermelt volna. Így sem mondhatjuk, hogy a díjazási rendszer egyértelműen kedvezőbb lenne, mint a tulajdon jogi szabályozás.

(Shavell 2003)

A különböző alkotások díjazásának megállapítása összetett kérdés, és valóban fennáll a veszély, hogy olyan esetekben, amikor a díjazási rendszer várhatóan nem nyújtana akkora profitot az alkotó számára, mint amit egyébként a piaci árazás során realizálhatna, – vagy még költségei sem térülnének meg - akkor értékes munkák nem jönnének létre. Megtörténhet azonban a példa fordítottja is, hiszen a díjazási rendszer támogathat olyan munkákat, amelyek a piac adottságaiból kifolyólag nem lettek volna jó befektetések az alkotóik számára, ily módon mégis magas társadalmi hasznót jelenthetnek.

Innovációs szempontok

Ahogy a tulajdonjogi szabályozás esetében a díjazási rendszer szerint is előállhatnak olyan helyzetek, hogy azon szereplők, akik csak másodikként állítanak elő egy információt, azok munkája kárba veszik, hiszen a jutalomból csak az első alkotó részesül, természetesen ez leginkább a szabadalmi jellegű munkákra jellemző probléma, mintsem a művészi alkotásokra.

Az innovációs munkák alkotásakor azonban a díjazási rendszer esetében nem lenne gátló tényező az elmúlt időszakok innovációinak korlátozott felhasználhatósága, ami a tulajdonjogi szabályozásnál egy visszavető tényező. A díjazási rendszerben ugyanis az alkotók szabadon használhatnának fel korábbi munkákat, azzal a szabadalmi rendszerrel szemben, ahol bizonyos munkák azért nem jöhetnek létre, mert az sértene korábbi

szabadalmakat. Emellett a díjazási rendszer megtakarítaná a tulajdonjogok védelmének és a másolás megakadályozásának társadalmi költségeit, vagyis eltörölné a kikényszerítési költségeket. Ezzel szemben viszont megjelennének a díjazási rendszer adminisztrációs költségei, illetve a díjazási rendszer finanszírozásának problémája, amit az állam lenne kénytelen megoldani adóztatás formájában. **(Shavell 2003)**

Ugyan ahogy az az idézett irodalomból is kiderül a díjazási rendszer sem kárpótolná azokat a szereplőket, akik valami okból csak másodikként állítják elő ugyanazt az információt még is van egy jelentős különbség a két szabályozás innovációval kapcsolatos viszonyában. A díjazási rendszer nélküli ugyanis azt a kettőséget, amit a tulajdoni szabályozás az innovációval szemben képvisel. A tulajdonjogi szabályozás ugyanis kellő mértékben kell, hogy védje a szellemi alkotást attól, hogy lemásolhassák ahhoz, hogy az alkotók biztosak legyenek afelől, hogy munkájukból nyereségre tehetnek szert, viszont a lehetőségekhez képest elég megengedőnek kell lennie ahhoz, hogy ne korlátozza túlzottan az új alkotások lehetőségeit. Ezzel szemben a díjazási rendszer nem korlátozza a későbbi munkák kibontakozását, de a kiosztott jutalmak által ösztönzi az innovációt.

Felmerülhet még az a kérdés, hogy vajon a díjazási rendszer esetében kialakulhat-e akkora érdekellentét az alkotók és az állam között, mint amekkora a szerzői jogi rendszerben mutatkozik meg a szerzők és a fogyasztók között, illetve kialakulhatnak a szerzői jogot védelmező és ellenző lobbicsoportokhoz hasonló érdekellentétek a díjazási rendszerben is. Ha feltesszük, hogy az alkotók mindkét helyzetben a munkájukból származó profitot szeretnék maximalizálni, a fogyasztók pedig ennek költségét minimalizálni, akkor arra a következtetésre jutunk, hogy a mostani szerzői jogi szabályozások szigorúsága mentén kialakuló érdekellentétek áttevődnének arra a kérdésre, hogy az állam bevételei mekkora részét és milyen arányban ossza szét jutalomként az alkotók között.

Ez a szerzők oldaláról közvetlen igényeket jelentene az állammal szemben, ugyanakkor mivel a díjazási rendszer finanszírozása csak költségvetési forrásokból elképzelhető, ezért ez közvetve minden adófizetőre kihatna és a fogyasztók költségminimalizálása pedig abban jelenhetne meg, hogy azt támogatnák, hogy az állam minél kevesebbet költsön az adójukból a szellemi termékek alkotóinak támogatására. Így továbbra is fennállna az érdekellentét, mindössze más szintre tevődne át. Egy ilyen változás legnagyobb vesztesei az intellektuális javak közvetítésével foglalkozó kiadók lennének, hiszen az általuk képviselt piacon tökéletes verseny alakulna ki.

Hatékonyabb állapotot előidézve vagy sem, a szellemi javak szabályozásában a másolás tiltására épülő modellek vannak hatályban szerte a világban. A szellemi javak fogyasztói azonban racionális módon igyekeznek minimalizálni a költségeiket és az erre legalkalmasabb színteret az internet nyújtja.

A szerzői jogsértésekről általában

Ugyan a szerzői jog intézménye csak hosszú fejlődés után érte el mai formáját, a másolás tiltását, korlátozását magukba foglaló intézkedéseket sokkal régebből is találunk. „Az első, ilyen jellegű rendelkezést a jelek szerint i. sz. 835-ben adta ki ediktum formájában Ven Cung császár, ami a szokásoknak megfelelően a Tang-törvénykönyv része lett. A rendelet megtiltotta a naptárak, almanachok, és hasonló művek engedély nélküli lemásolását, mely gyakorlat, mint az a szövegből kiderül elterjedt volt az egész Délnyugaton, ahonnan aztán Kína teljes területére jutottak el másolatok. Az idő és az asztronómia jelentősége túlmutatott a misztikumon: ezeknek az információknak az - udvari asztronómusok általi - ellenőrzése kulcsfontosságú volt annak a szerepnek a fenntartásában, amit a császár töltött be, mint az emberi és természeti világ közötti összekötő kapocs. E hivatalos iratok másolására kivetett tilalom hamar más területeken is megjelent. A Tang-dinasztia. összeomlása előtt. hasonló tilalommal gátolta a állami jogi hirdetmények, hivatalos történelmi munkák lemásolását és terjesztését, illetve ezeken túlmenően az >ördögtől való könyvek és beszédek<, a legtöbb buddhista és taoista mű másolását. terjesztését és birtoklását. (Alford, 1993, 12.) Ezzel szemben az uralkodó érdekeit nem keresztező művek esetében egészen 20. század első évtizedéig nyomát sem találjuk a nyomtatott szövegek piaci tilalmát szabályozó központi hatalomtól eredeztethető törvényeknek, rendeleteknek. (Huang, 1971)” (idézi: Bodó 2007)

Az idézett szövegből kiderül, hogy konkrétan a szerzői jog kezdeményének tartható intézkedések nem jelentek meg a 20. századig, de ezeket megelőzően nagyon messzire visszanyúlóan is találni a történelemben valamilyen információ másolását tiltó rendelkezéseket. Az ilyen és ehhez hasonló rendelkezések megkerülésére tett kísérletek gyakorlatilag a kialakulásukkal egyidősek. Valamilyen információnak a másolását ugyanis csak akkor érdemes tiltani, ha valaki érdekelt lehet abban. Ha pedig érdekelt benne, akkor egy tiltó szabályozást egészen addig megpróbál kijátszani, amíg a tevékenységének várható költségei nem haladják meg annak várható hasznát.

Ez ugyanígy igaz a szerzői joggal kapcsolatos intézkedésekre is, hiszen ezek kijátszása is hasznot jelent azok számára, akik elkerülik a teljes ár kifizetését. A folyton-folyvást kikapukat keresők leleményessége határtalan és minden lehetséges eszközt felhasználnak, hogy elérjék, amit akarnak. A technológiai fejlődés számos eszközt tartogatott az intellektuális javakat másolni vágyók számára. A másolás költségeinek csökkentésével számos esetben új lehetőséget nyitott az illegális másolások gazdaságosságának, ennek ellenére, ahogy azt a Liebowitz-tól idézett szöveg is tanúsítja, amennyiben a szerzői jog által védett javak forgalmazói alkalmazkodtak az új technológiához az nagyobb bevételeket is jelenthetett.

„Az 1959-ben a Xerox által bemutatott fénymásoló olcsóvá és kényelmessé tette a nyomtatott oldalak másolását. A hetvenes években népszerűvé vált magnókazetták egyszerűvé és megfizethetővé tették a hangfelvételek másolását a nagysebesség másolásra szánt duplakazettás magnók elterjedésével. A nyolcvanas években elterjedté vált videokazetták pedig lehetővé tették a televíziós felvételek és előre felvett filmek másolását. A szerzői jogi ipar minden alkalommal negatívan reagáltak, amikor ezek a technológiák színre léptek. A könyvkiadók elleneztek a fénymásolást, annak ellenére, hogy Liebowitz elemzése, azt mutatta ki, hogy kedvező az iparág számára. A film és televíziós iparágak pereltek a videomagnó miatt, de miután a bíróság elutasította a keresetet, egy új piac született, ami több esetben is jóval meghaladja a jegyirodákban származó bevételeket (Liebowitz 2004). A zenei kiadók pedig egységesen negatívan reagáltak az összes másolási technológiára.” (Liebowitz 2006)

Ennek szinte a végtelenségig idézett példája Jack Valenti, az amerikai filmipari szövetség elnökének kijelentése: „Azt mondom, hogy a videomagnó olyan az amerikai filmproducer, az amerikai nyilvánosság számára, mint a bostoni fojtogató volt az egyedül otthon lévő asszonyoknak.” (Hearings before The Subcommittee On Courts, Civil Liberties, And The Administration Of Justice Of The Committee On The Judiciary House Of Representatives Ninety-seventh Congress Second Session On H.R. 4783, H.R. 4794, H.R. 4808, H.R. 5250, H.R. 5488, And HR 5705 Home Recording Of Copyrighted Works, idézi: Bodó 2007) Az ez és ehhez hasonló túlzó, valóságtól elrugaszkodott kijelentések szállóigévé váltak a szerzői jogi lobbi tevékenységét ellenzők körében.

Ahogy az a fentiekből kiderül a technológiailag egyre fejlettebb másolási technikák mind eszközéül szolgáltak a szerzői jogok megsértésének és a szerzői jogi iparág

kezdetben nem is találta őket alkalmasnak másra, mégis sok esetben kiderült, hogy az aggodalmaik alaptalanok vagy túlzóak az új technológiák bizonyos esetekben pedig új piacok megteremtését is jelentették, amelyek lehetőséget biztosítottak nagy bevételek megszerzésére.

Szerzői jogsértések az interneten

Az internet megjelenésével és fejlődésével soha nem látott mennyiségű adat gyors és egyszerű közvetítésére nyílt lehetőség. Ahogy a mindennapi kommunikáció, a hírek, információk keresésének színtere egyre inkább az internet lett és mivel a technológia az intellektuális javak digitalizációját is lehetővé tette nem csoda, hogy megjelent az igény ezek interneten keresztüli elérésére is. Az olcsó és megbízható másolási technológia pedig természetesen eszközül szolgált a szerzői jogot megkerülni akarók tetteinek is.

Az első időszakokban az illegális javak internetes forgalma úgynevezett kalóz ftp-ken, más néven warez oldalakon keresztül zajlott. „A kalóz ftp a fájlcseré elterjedése óta egyre inkább háttérbe szoruló módszer a másolt filmek és zenék, feltört szoftverek terjesztésére. A módszer egyszerű: adott egy nagy tárhellyel és sávszélességgel felvértezett szerver amihez pénzért kaphatunk hozzáférést.” (hancu 2010) Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az ilyen típusú oldalak között is voltak ingyenesen igénybe vehetőek, de a szerverek üzemeltetési költségei, a felhasználók szűrése és végül nem kevés esetben az anyagi haszonszerzés lehetősége miatt a warez oldalak fizetős változatai váltak elterjedté és a fájlcserélés kialakulását és elterjedését megelőző időszakban gyakorlatilag ezek az oldalak jelentették az interneten keresztül illegálisan beszerezhető intellektuális javak egyetlen forrását.

A fájlcserélés

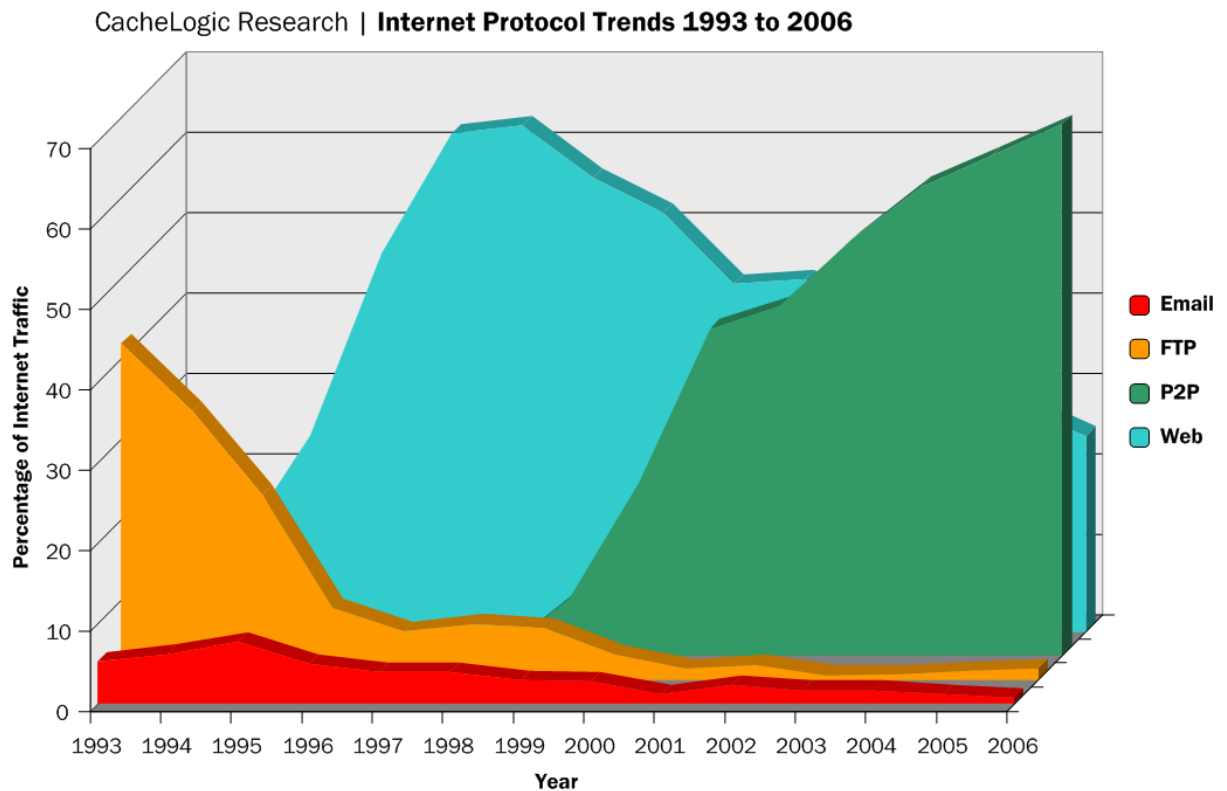
Ahogy az internetes társadalomban megszokottá vált a felhasználók közötti azonnali üzenetküldés és így a gyors információ átvitele megjelent az igény arra, hogy a különböző multimédiás fájlok cserélgetése is működhessen ebben a környezetben. Az új technológiák adta lehetőségek hamarosan beindították a digitális tartalmak internetes fekete piacait, amelyek meg tudtak birkózni az internetezők által generált hatalmas kereslettel. Az ezt lehetővé tevő, technológiailag leginnovatívabb újításokat foglalja össze Lev Grossman a *The Men Who Stole the World* című cikkében.

„1999-ben a Northeastern University elsőéves hallgatója, Shawn Fanning megalkotta a Napstert, az első „peer to peer” fájlcsere hálózatot és megteremtette a média fogyasztásának a nagy kiadók és értékesítők nélküli lehetőségét. Még ugyanebben az évben a norvégiai Jon Lech Johansen, két azóta is ismeretlen társával írt egy programot, amivel fel lehetett törni a dvd-k másolásvédelmét.” **(Grossman 2010)**

Ugyan a fájlcsere más formája alakult ki az évek során a Napster jelentette a kezdetet és miután a felhasználók tömegei hozzászórtak az új lehetőségekhez, a Napster betiltása után nem kellett sok időnek elteltie, hogy különböző alternatívák sokasága vegye át a helyét. A dvd-k másolásvédelmének feltörése ma már leginkább azért fontos, mert ekkor kezdődhetett el a filmek másolatainak tömeges elterjedése az interneten. Azóta természetesen sok új digitális védelem bevezetésével próbálkozott a szórakoztató ipar, de ezek legtöbbje nem maradt megkerülhetetlen, mégis kiemelkedő fontosságú volt ez a lépés, mivel a dvd-k másolásából származó nagy méretű fájlok sokszorosításának igénye tette lehetővé az ezt kiszolgáló megoldások gyors népszerűvé válását.

Ahogy azt Grossman cikke is tanúsítja, a Napster megjelenése után nem kellett sok időnek elteltie, hogy egy az addigiaknál kiforrottabb rendszer lépjen a helyébe. „2001-ben Bram Cohen előrukkolt a Bittorrent nevű peer to peer protokollal, aminek elegáns architektúrája nagy fájlok kezelésére volt optimalizálva.” **(Grossman 2010)**

A bittorrent módszer valójában a fájlok feldarabolásán alapult, félig lemásolt fájlokat ugyanis nem tudott továbbítani semmilyen p2p hálózat, de mivel a program a nagyobb fájlokat apró részekre bontva kezelte ezért a nagy fájlok ilyen apró darabjait azok a letöltésben résztvevők is el tudták juttatni egymásnak, akiknek egyébként még nem állt rendelkezésükre a teljes fájl, ez óriási sebességnövekedést jelentett a különböző tartalmak terjedése során. Valószínű, hogy ennek a tulajdonságnak volt köszönhető, hogy a sok egyéb megoldás mellett a bittorrent vált a legnépszerűbb protokollá, és az újabb technológiai kihívások, mint például az internetszolgáltatók protokoll szerinti szűrése ma is fejlődik.



Forrás: Ferguson (2006), idézi: Oberholzer és Strumpf (2009)

Az ábrán látható a p2p (fájlcserélő) alkalmazások folyamatos térnyerése az internetes forgalomban való részvételükben 1993 és 2006 között. Megfigyelhető, ahogy a kezdetekben jelentős ftp technológia lassan lemarad a fájlcseréléshez képest.

A szerzői jogsértések ellen való fellépés

Habár a letöltések eladásokra gyakorolt pontos hatása erősen vitatott, tagadhatatlan, hogy a tartalmak internetes terjedésének lehetőségei az utóbbi években jelentősen javultak, jóval gyorsabban lehet hozzáférni jóval nagyobb fájlokhoz. Széles körben elterjedté váltak az olyan nagysebességű internetkapcsolatok, amelyekkel egy mozifilm letöltése is percek alatt végrehajtható, gyakorlatilag az információ beszerzésének lehetséges sebessége sokszorosa lett annak, mint amekkora a lehetséges feldolgozás sebessége. Így nem csoda, hogy a szerzői jogvédők által is egyre nagyobb figyelmet kapnak az interneten keresztül történő letöltések.

Ugyan láthatjuk, hogy az internetes szerzői jogsértések gyakorlatilag az internettel egy idősek, mégis azt lehet tapasztalni, hogy a jogvédők fellépése egyre határozottabb ezekkel szemben. A szerzői jogi egyesületek ugyan sorra zárták be a különböző jogi kiskapukat és igyekeztek ellehetetleníteni a védett tartalmak illegális terjesztését az interneten, hiába

szigorították azonban több ízben is a szabályozásaikat az elmúlt években, azok kikényszerítése nem minden helyzetben valósult meg. Ennek a helyzetnek a megoldását a jogvédők a Stop Online Piracy Act-hez hasonló törvényjavaslatoktól várják.

Stop Online Piracy Act

Az amerikai törvényjavaslat mibenlétének összefoglalásához a Wikipedia ezzel kapcsolatos szócikke nyújt segítséget: „A Stop Online Piracy Act („megállj az internetes kalózkodásnak törvény”) vagy röviden SOPA amerikai törvényjavaslat, amelyet Lamar Smith texasi republikánus képviselő nyújtott be 2011. október 26-án. A javaslat drasztikusan bővítené az amerikai igazságszolgáltatás lehetőségeit az online szerzői jogsértés és hamisítás elleni harcban. A sértett fél kérésére a bíróság kényszeríthetné az internetszolgáltatókat, tegyék elérhetetlenné a jogsértő oldalt, az online keresőket, hogy távolítsák el a találataik közül, és a reklámszolgáltatókat és az online fizetési szolgáltatásokat, hogy ne továbbítsanak neki pénzt. A javaslat emellett szigorítaná a jogsértő anyagok közzétételéért járó büntetést: az ilyen anyagok online sugárzása (streaming) bűncselekménnyé válna, amit öt évig terjedő börtönnel büntetnek.

A SOPA és a vele párhuzamosan futó, hasonló célú PIPA széleskörű tiltakozásokat váltott ki a jogvédők és az internetes tartalomszolgáltatók körében, akik szerint a törvény felhasználható az internet cenzurázására, és olyan mértékben megemelné a közösségi tartalmakon alapuló online szolgáltatások kockázatát és tranzakciós költségeit, hogy ezek a szolgáltatások ellehetetlenülnének.” (Wikipedia 2012)

A tömör összefoglalásból megtudhatjuk a Stop Online Piracy Act benyújtásának körülményeit és a körülötte kialakult vita sarkalatos pontjait. Az törvényjavaslatot benyújtók és támogatók szerint az intézkedések célja az internetes kalózkodás jelenségének visszaszorítása, a pontos szöveget idézve: „A jólét, a kreativitás, a vállalkozási kedv és az innováció és egyéb célok elősegítésére, az Egyesült Államok tulajdonának lopása elleni küzdelemmel” (H.R. 3261) A törvényjavaslat pontos elemzése előtt azonban nem árt, ha megvizsgáljuk a jelenleg is hatályban lévő, internetes perek kapcsán legtöbbet említett Digital Millennium Copyright Act rendelkezéseit.

Digital Millennium Copyright Act

„A Digital Millennium Copyright Act című törvényt 1998 október 12-én anonim szavazással fogadta el az Egyesült Államok szenátusa és október 28-án lett törvénybe

iktatva Bill Clinton által. A DMCA az Egyesült Államok Alkotmányának 17. cikkelyét egészítette ki, így kibővítve a szerzői jog hatályát, ugyanakkor korlátozva az online szolgáltatást nyújtók felelősségét a felhasználók által elkövetett szerzői jogsértésekre.” (Wikipedia)

A DMCA tehát a maga idejében orvoslatozt nyújtott az interneten bekövetkező változások által felmerült szerzői joggal kapcsolatos kérdésekre. Ahogy a fenti szövegben is olvasható a szerzői jog hatálya kibővült, ugyanakkor bizonyos feltételek mellett, amelyeket csak safe harbor protection-nek, a DMCA „biztonságos kikötőjének” neveztek, az online szolgáltatásokat nyújtó weboldalak csak korlátozott felelősséggel tartoztak a felhasználók által elkövetett jogsértésekért.

„Ahhoz, hogy egy tartalomszolgáltatóra érvényes legyen a safe harbor protection meg kellett felelnie a következő feltételeknek:

- nem lehetett tudomása, és nem származhatott anyagi haszna a weboldalán folyó jogsértő tevékenységekből
 - szerzői jogi elvekkkel kellett rendelkeznie és erről megfelelő tájékoztatást kellett nyújtania a felhasználói számára
 - meg kellett jelölnie egy ügynököt, aki a szerzői jogi panaszokkal foglalkozott ”
- (forrás: <http://chillingeffects.org>)

Ez a kivétel lehetőséget biztosított arra, hogy a jogsértő tartalmakat eltávolítása a bejelentett esetekben megtörténjen, ugyanakkor a tartalomszolgáltatóknak ne kelljen attól tartania, hogy egyetlen jogsértő felhasználó tevékenysége miatt kártérítést kelljen fizetniük, vagy szélsőséges esetben arra kényszerüljenek, hogy be kelljen zárni az oldalukat. Ahhoz, hogy közelebbről szemlélhessük az emögött húzódó okokat segítséget nyújthat Larry Downes (2010) Viacom és Youtube közötti per ítéletének bírói indoklását elemző cikke.

Érvelés a DMCA értelmezése mögött

„Adottnak véve az új online piacokat és videomegosztó szolgáltatásokat, és annak a valószínűségét és egyszerűségét, hogy az egyének arra használhatják ezeket, hogy szerzői jogba ütköző tevékenységeket folytassanak (szándékosan, vagy nem, anyagi haszonszerzés céljából, vagy sem) a kérdés a jogalkotóknak és bíróságoknak az, hogy

hogyan minimalizálhatják az információs jogok kárát úgy, hogy közben megőrizték az információ új értékét, amit ezek a szolgáltatások létrehoznak” (Larry Downes 2010)

Az érvelés feleleveníti a szerzői jog és az innováció közötti konfliktus problémáját, ugyanis az ilyen szolgáltatások korlátozása tulajdonképpen az innováció korlátozása is egyben, amennyiben viszont semmilyen szabályozás nem vonatkozna rájuk, a szerzői jogok sérülnének a jogsértő tartalmakat feltöltő felhasználók miatt. Pontosan ezt a helyzetet hivatott megoldani a DMCA szabályozása. Az úgynevezett safe harbor kivételek értelmezésében azonban nehézségeket okozhat, hiszen az, hogy a szolgáltatónak nem lehet tudomása, és nem származhat anyagi haszna a weboldalán folyó jogsértő tevékenységekből helyet hagy olyan kérdéseknek, mint hogy milyen szintű ellenőrzéseknek kell alávetnie az általa kínált tartalmat, ahhoz, hogy amennyiben egy szerző jogsértően közölt tartalom miatt nyújt be panaszt, elfogadható legyen az érvelés, hogy a szolgáltatónak nem lehetett tudomása az adott anyagról. Gyakorlatilag a Youtube és a Viacom közötti pereskedés kimenetele is ezen a kérdésen fordult meg.

„Azzal, hogy Stanton bíró a DMCA intézkedéseit úgy interpretálta, hogy az megvédi a tartalom szolgáltatókat a jogsértő magatartás ismeretétől, azt sugallta, hogy a Viacom hatékonyabban tudja ellenőrizni a Youtube tartalmait, mint a Youtube. Miért? Egyetlen dolog miatt, a Viacom ösztönzői sokkal erősebbek azzal kapcsolatban, hogy biztosítsa azt, hogy az engedély nélküli tartalmak ne kerüljenek fel az oldalra. Ugyanakkor a Viacom-nak van egyedül tudomása arról, hogy pontosan milyen tartalmak felett birtokol jogokat és hogy és ezek a tartalmak mikor jelennek meg engedély nélkül. (Számos esetben kiderült, hogy azokat a tartalmakat, amelyeket a Viacom eltávolított a Youtube-ról valójában a Viacom és annak ügynökei tettek elérhetővé, azért, hogy felkeltsék az érdeklődést.)

A jogosulatlan közzététel ellenőrzésének és megakadályozásának költsége tagadhatatlan, de a Youtube, az eBay és más szolgáltatók egyre több eszközt biztosítanak arra, hogy egyszerűbbé, gyorsabbá és olcsóbbá tegyék a folyamatot a szerzői jogok birtokosainak. Kötelezettek-e erre, vagy sem a törvény szempontjából, egyelőre a döntésük, hogy így tesznek az élő és hatékony formáját képviseli egy jogon kívüli szabályozásnak, amit Stanton bíró döntése támogat.” (Larry Downes 2010)

Ahogy azt a bíróság döntése is tükrözi az internetes tartalomszolgáltató oldalak, mint például a Youtube számára óriási költséget jelentene, ha minden tartalmat ellenőrizniük kellene azért, hogy elkerüljék a védett anyagok jogszerűtlenül való terjedését és ha még meg is valósítanának valamilyen nagyon hatékony szűrést (ami körülményessé tenné az oldalak használatát, és nagy költséget jelentene a fenntartók számára), akkor is ott maradna a rendszer tévedésének kockázata. Ha ezt a kockázatot nem a szolgáltató viseli, akkor nem érdekelt abban, hogy a rendszer minél megbízhatóbb legyen, abban az esetben azonban, ha a kockázatot a szolgáltató viseli az nagyon lecsökkenti a szolgáltatás jövedelmezőségét. Nem beszélve azokról az esetekről, ahol – ahogy a fenti példában is – a szerzői jogok birtokosai magukat mezei felhasználónak álcázva helyezik ki a különböző oldalakra a különböző jogvédett tartalmakat.

Az internetes szolgáltatások innovációjának szempontjából mindenképpen fontos a safe harbor kivételek tág értelmezése, mivel egyébként ezek a szolgáltatások működőképtelenek lennének. A szóban forgó perben hozott ítélet alapján is úgy tűnik tehát, hogy a bírói gyakorlat szerint hatékonyabb, ha a szerzői jogok képviselői viselik a védett tartalmak internetes terjedésének kockázatát. Ezek alapján azt mondhatjuk, hogy a DMCA intézkedései közül a safe harbor kivételei a legfontosabbak.

A SOPA vitatott részei

A DMCA rendelkezései rengeteg a fenti kérdéshez hasonló helyzetre választ adtak, ugyanakkor, ahogy azt a közelmúlt jogalkotási próbálkozásai is mutatják a törvény elfogadása óta bekövetkezett sok olyan fejlődés és változás, amire nem tudott megfelelő választ adni. Az ezen megváltozott körülményekre választ kínáló többnyire szigorító jellegű törvényjavaslatok hivatottak betölteni ezt a szabályozásbeli hézagot. Még ha el is fogadjuk, hogy a helyzet megoldására szigorító törvényjavaslatokra van szükség, akkor is fontos, hogy az eddigi szabályozás egy-két fontos enyhítő elemét megőrizzük, vagy helyettesítőt találjunk a szerepükre. Ez kiváltképp igaz lehet a DMCA safe harbor kivételeinek új törvényekbe való implementálására, illetve azok más módon való helyettesítésére. Aggodalomra adhat okot, ha ezek egy törvényjavaslatban nem valósulnak meg, mivel ahogy azt a fentiekben kifejtettem ezek az enyhítő intézkedések adnak teret az innováció számára. Ez az aggodalom a SOPA intézkedései kapcsán is felmerül a törvényjavaslatot vizsgálók köreiben.

„A törvény definíciója a „külföldi jogsértő oldal”-ról a 10. oldalon sokat átvesz az Amerikai Egyesült Államok Alkotmányának 18. szakaszának. § 2323-ból, lefedve minden oldalt, ami elköveti, vagy elősegíti a szerzői jogsértés elkövetését és ami lefoglalás tárgya lenne, ha az Egyesült Államokban lenne. Sajnos a 2323-as paragrafus külső határai eléggé tisztázatlanok. A rendelet, amit csak pár évvel ezelőtt iktattak törvénybe magába foglal „minden olyan tulajdont, amelyet szerzői jogot sértő bűnügyi cselekmény elkövetésére használnak, vagy használni szándékoznak”. A bűnügyi vállalkozások által üzemeltetett weboldalak leállításával teljesen egyetértek, de nem minden oldal követ el bűncselekményt, ami lehetővé teszi a bűncselekmények elkövetését. Képzeljünk el, hogy egy felhasználó szerzői jogsértést követ el egy Youtube-hoz hasonló külföldi video megosztó oldalon, de az oldal nem tud a jogsértésről. Mivel az oldal szerzői jogsértést követ el, ugyan tudtán kívül, célpontjává válhat a Stop Online Piracy Act-nek?” (Ryan Radia 2011)

A SOPA intézkedései szerint a törvényjavaslata nagyon tágan értelmezi a jogsértő oldalak körét, gyakorlatilag bármilyen oldal megfelelhet a definíciónak, amire illegális tartalom kerül fel. A rendelkezésnek ez a tulajdonsága óriási kockázatot helyezhet a tartalomszolgáltatókra.

„A törvény 103. paragrafusa, ami egy a DMCA-hoz hasonló értesítési és ellenvéleményezési (counter-notification) rendszert teremt, úgy tűnik nem tartalmaz semmilyen rendelkezést a reklám hálózatoknak és fizetési rendszereknek, hogy az állítólagosan „az Egyesült Államok tulajdonának lopására szakosodott ” weboldalakat tisztázó értesítések esetén ” A DMCA tartalmaz egy ún. safe harbor protection kivételt, ami védelmébe veszi azokat a tartalomszolgáltatókat, akik lépéseket tesznek a jogsértő tartalmak eltávolítására, de ez a védelem csak abban az esetben érvényes, ha a szolgáltató azonnal visszahelyezi az állítólagosan jogsértő tartalmat, miután annak jogszerűségét állító értesítést kap, amennyiben a szerzői jog birtokosai nem tesznek polgárjogi lépéseket. A H.R. 3261 miért nem tartalmaz hasonló intézkedést?” (Ryan Radia 2011)

A fent megfogalmazott probléma a következő: a DMCA szerint amennyiben egy tartalomszolgáltató eltávolított valamilyen megosztott anyagot, amiről bebizonyosodik, hogy mégsem volt jogsértő, akkor szóban forgó tartalom visszakerülhet az oldalra, vagyis a téves intézkedéseket korrigálják. A SOPA rendelkezésében azonban nincs olyan kitétel, ami arra ösztönözné a reklám hálózatok és fizetési szolgáltatókat, hogy visszaállítsák az

azon oldalaknak nyújtott szolgáltatásukat, amelyekről kiderült, hogy tévedésből kerültek a jogsértés gyanújába. Ez pedig azt jelentené, hogy ha egy weblapot valaki szerzői jogsértés elkövetésével gyanúsít, akkor az adott weblap határozatlan időre el lesz vágva a hirdetési hálózatoktól és fizetési szolgáltatóktól.

A szigorító intézkedés hatásai

A Stop Online Piracy Act (SOPA) nevű október 26.-án bemutatott törvényjavaslat lehetővé tenné az Egyesült Államok Igazságszolgáltatásának, hogy leállítsák a szerzői jogokat sértő tartalmak megosztását megengedő, vagy ösztönző internetes oldalakat, ami a kritikusok szerint az internet kormányzati cenzúráját vonná maga után. **(Grant Gross 2012 1)**

A törvény fenti leírása látszólag a hagyományos szerzői jog melletti érvelés szerinti intézkedést sugall, hiszen a jelenlegi szabályozással abszolút összhangban áll a jogsértő oldalak szankcionálása. Egyedül az nem illik bele a képbe, hogy akkor mégis miért állítják olyan sokan, hogy a szabályozás gyakorlatilag az internet cenzúrázását jelenti.

A törvény a szerzői jogok birtokosainak is lehetővé tenné, hogy az állítólagosan jogsértő oldalakat betiltó bírósági végzésekért lobbizzanak, ha az internetes reklám hálózatokkal és pénzügyi szolgáltatókkal való kapcsolatuk megszakítására tett erőfeszítések nem jártak sikerrel. Ahogy a törvény fogalmaz, a pusztán jogsértés céljából, vagy a jogsértésen kívül csak korlátozott célokból üzemeltetett weblapokat, illetve a jogsértésben résztvevő, azt megengedő vagy támogató oldalakat venné célba. A törvény az internetes tartalmak engedély nélküli „stream”-elését is öt év börtönbüntetéssel sújtaná és megerősítené a folyamatot, amelynek során az Egyesült Államok hatóságai a szerzői jogok megsértésével gyanúsított weblapokat zárnak be. **(Grant Gross 2012 2)**

Az elgondolkodtató a szabályozásban az, hogy gyakorlatilag bármilyen oldal ellen felléphetnek azon a címen, hogy az szándékosan jogsértő tartalmat tesz közzé, anélkül, hogy ez bíróság előtt bizonyítva lenne. Ez pedig óriási veszélyt jelent azon oldalak számára, amelyek valamilyen fájlmegosztási szolgáltatást nyújtanak. A felhasználók által közzétett minden tartalom ellenőrzése óriási költségeket jelent és a hiba lehetősége nagy. Emellett vizsgálatra érdemes például még a kiszabott büntetés mértéke. Arányos-e vajon a vétség súlyával, az okozott kárral, vagy azzal, ahogy más bűncselekményeket

szabályoznak. Ezzel együtt, még nem vettük figyelembe az egyik legtöbb kétséget kiváltó szempontot, vagyis a bizonyíthatóságot, amit Clay Sharky kijelentése is boncolgat.

“The threat [of the U.S. bills SOPA and PIPA] is the inversion of the burden of proof, where we suddenly are all treated like thieves at every moment we’re given the freedom to create, to produce or to share.” (Clay Shirky 2012)

A szabályozás ugyanis áthelyezné a bizonyítás terhét a gyanúsított weblapokra, az ártatlanság vélelme nem vonatkozna a jogsértésekkel vádolt oldalakra. Óriási hátrányt jelentene, ha egy oldal csak a jogsértés gyanújába kerül, hiszen ha törlik a domain-jét elveszítheti a forgalma nagy részét és így komoly bevételektől eshetne el.

Ez a helyzet rettentő bizonytalanná tenné az internetes piacokat és veszélybe sodorná az olyan tartalomszolgáltatókat, mint a Youtube, a Facebook, vagy a Twitter, annak ellenére, hogy a tényleges internetes visszaélésekkel szemben nem feltétlenül lenne hatásos.

Konklúzió

Dolgozatomban az internet fejlődése által a szerzői jogsértéseket szabályozó rendelkezésekkel szemben állított új törvényjavaslat, a Stop Online Piracy Act című lehetséges intézkedéseinek elemzését tűztem ki célul.

Ehhez ismertettem a szabályozások tárgyát képező intellektuális javak tulajdonságait, és azok következményeit. Áttekintettem a szerzői jog közgazdasági elemzésének alapjait és az ezek mögött húzódó érveléseket, majd bemutattam az intellektuális javak tulajdonjogi szabályozásának alternatíváit.

Ezután a szerzői jogsértésekkel foglalkoztam, bemutattam korai példáikat és felvázoltam, hogy a technológia fejlődésével az elkerülésükre leggyakoribban használt technológiák alakulását a fénymásolástól, az internetes szerzői jogsértésekig, amiket részletesebben is ismertettem.

Ezután a törvényjavaslat intézkedéseinek elemzésébe kezdtem, feldolgozva a legnépszerűbb érveléseket és visszatekintve a korábbi szabályozásokra és az azokkal kapcsolatos korábbi jogesetekre. Ugyan a korábbi vizsgálódásaim alapján a jelenlegi szabályozások valóban igényelnek változtatásokat a Stop Online Piracy Act intézkedései és azok várható hatását az innovációra veszélyesnek találtam és ezzel szemben nem

sikerült meggyőződnöm arról, hogy vajon az internetes szerzői jogsértésekkel szemben tényleg hatásosan lépnének fel.

Irodalomjegyzék

Bodó Balázs. (2011). A szerzői jog kalózai, Typotex Szekszárd

Clay Shirky: (2012). Why SOPA is a bad idea

http://www.ted.com/talks/defend_our_freedom_to_share_or_why_sopa_is_a_bad_idea.html letöltés dátuma: 2012.02.24.

Cooter, R.- Ulen, T. (2005). *A jog közgazdaságtani elemzése*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Comittee On The Judiciary (2011). Stop Online Piracy Act,

(<http://judiciary.house.gov/hearings/pdf/112%20HR%203261.pdf>) letöltés dátuma: 2012.02.24.

Gordon, Wendy J. (1992a), 'Asymmetric Market Failure and Prisoner's Dilemma in Intellectual Property', 17 *University of Dayton Law Review*, 853-869 (and supplementary memorandum to Pamela Samuelson, 1994).

Grant Gross (2011). Debate on New Copyright Enforcement Bill Heats up, PC World, (http://www.pcworld.com/businesscenter/article/243200/debate_on_new_copyright_enforcement_bill_heats_up.html#tk.mod_rel) letöltés dátuma: 2012.02.24.

Grant Gross 2 (2011). New bill would target websites enabling copyright infringement http://www.computerworld.com/s/article/9221232/New_bill_would_target_websites_enabling_copyright_infringement?taxonomyId=18&pageNumber=1 letöltés dátuma: 2012.02.24.

Grant Gross 3 (2011). The US Stop Online Piracy Act: A Primer

http://www.pcworld.com/businesscenter/article/244011/the_us_stop_online_piracy_act_a_primer.html letöltés dátuma: 2012.02.24.

Lev Grossman: The Men Who Stole the World

http://www.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,2032304_2032746_2032903,00.html letöltés dátuma : 2012.02.24.

Sanchez, Julian (2012, January 18). SOPA, Internet Regulation And the Economics of Piracy, http://www.cato.org/pub_display.php?pub_id=14028 letöltés dátuma: 2012.02.24.

Steven Shavell (2003). ECONOMIC ANALYSIS OF PROPERTY LAW

<http://www.nber.org/papers/w9695> letöltés dátuma: 2012.02.25.

Wendy J. Gordon and Robert G. Bone (1999). Copyright, *ENCYCLOPEDIA OF LAW & ECONOMICS* (<http://encyclo.findlaw.com/>) letöltés dátuma: 2012.02.24.

Paul McDougall (2007). If You're Going To Steal Software, Steal From Us: Microsoft Exec InformationWeek letöltés dátuma: 2012.03.22.

FILE SHARING: CREATIVE DESTRUCTION OR JUST PLAIN DESTRUCTION?*

STAN J. LIEBOWITZ (2006) University of Texas at Dallas Journal of Law and Economics

Hancu (2010) A fájlcseret üldözik, a warez ftp senkit nem zavar
http://index.hu/tech/2010/12/23/a_fajlcseret_uldozik_a_warez ftp_senkit_nem_zavar/
letöltés dátuma: 2012.02.24.

United States Congress (2011) Stop Online Piracy Act H.R. 3261
<http://thomas.loc.gov/cgi-bin/bdquery/z?d112:H.R.3261:> letöltés dátuma: 2012.02.24.

Larry Downes (2010) Viacom v. YouTube: The Principle of Least Cost Avoidance
<http://techliberation.com/2010/06/26/viacom-v-youtube-the-principle-of-least-cost-avoidance/> letöltés dátuma: 2012.02.24.

Larry Downes (2011) Stop the Stop Online Piracy Act!
<http://techliberation.com/2011/11/01/stop-the-stop-online-piracy-act/> letöltés dátuma: 2012.03.24.

Ryan Radia (2011) Preliminary Thoughts on Stop Online Piracy Act (SOPA)
<http://techliberation.com/2011/10/26/preliminary-thoughts-on-stop-online-piracy-act/>
letöltés dátuma: 2012.03.24.